

Högt fall
Sidan 2

TORSDAG 8 DECEMBER. NR 49/2016

Förföljelse
av kristna
allt värre
Sidan 7

Nytt ljus på
missions-
historia
Sidan 12

Kyrkans
julklapp
kritiserad
Sidan 6

Drumsöborna vill kämpa för sin kyrka

S:t Jacobs kyrka har varit de svenskspråkiga Drumsöbornas gemensamma rum i sextio år.

Beslutet om kyrkans framtid är nu i händerna på församlingsrådet i Johannes församling. **SIDAN 4**

Vet du vad grannen firar?
Sidan 10

Lyssna noga redan i dag
och låt Gud beröra dig
Sidan 11

Det här miste vi
i reformationsivern
Sidan 8

Moder, madonna men
allra mest människa
Sidan 19

LEDARE MAY WIKSTRÖM

Nattsvart advent för många kristna

ENFÄRSK rapport lyfter fram dystra siffror över förföljelse och våld med religiösa förtecken. Att det finns regioner där kristna minoriteter lider svårt är tyvärr inte någon nyhet. Den trista poängen i rapporten från den katolska organisation som regelbundet kartlägger situationen är att det som varit ont har blivit ännu värre sedan sist. Det gäller både frekvens och former: Förföljelserna är fler och grymheterna ännu mer utstuderade.

Den internationella organisationen Society for Human Rights, stationerad i Frankfurt, uppskattade redan i en uppmärksam rapport år 2012 att åttio procent av all religiös diskriminering riktades mot kristna.

Den färskaste rapport som refereras i det här numret av Kp noterar att förföljelse och våld mot kristna har ökat sedan motsvarande mätning gjordes för två år sedan.

OROVÄCKANDE är också våldets art. Hur än en stat ser ut är det svårt att komma åt den terror som idkas av rörelser som sätter sina egna lagar och landsgränser. Skräckexemplet är terrororganisationen IS, som i sitt namn till och med velat annektera statsbegreppet. Men den islamska stat de hävdar är inget annat än ett rövarband och deras krigare inget annat än mördare.

Det gör tyvärr inte deras framfart mindre katastrofal. IS-Isis-Daesh har dödat hundratals, men deras våldsmetoder har också sänkt moralbegreppet för andra, så att tröskeln för att döda eller trakassera med tron som argument blivit lägre. Våld sprider våld. Hat göder hat.

I rapporten lanserar författarna därför begreppet islamistisk hyperextremism, för att ge människo-rättsfrågor ett nytt instrument. Den typen av extremism står bakom över hälften av de allra värsta ländernas statistik över våldsbrotten mot kristna. Begreppet behövs kanske, för att öppna ögonen för den ödesdigra kombinationen av en ideologi som kombinerar hat och en förvrängd uppfattning om rättsskipning med effektiva sociala medier och propaganda som rör sig över alla landsgränser och kontinenter. Det är ett stort misstag att avfärda IS som en grupp amatörer.

HUR man än vill se det blir de kristna i Mellanöstern den grupp som snabbt råkar illa ut. Historien, världspolitiken och en stor portion ren och skär okunskap och fördomar talar emot dem som avvikande, främmande.

Hat mot USA? Vänd det mot de kristna, som delar samma tro. Vanmakt över fattigdom? Snegla på de kristnas företagande och egendom.

Snabbt kommer vreden och hatet in i bilden, och plötsligt är steget till våldshandlingar kort. Lägg till symbolvärdet, så inser var och en att attentaten mot kristna kyrkor just under de stora helgerna inte är irrationella handlingar utan en del av den strategi som ska stärka skräckväldet.

Hosianna! Rädda oss, kom med hjälp! Ropet klingar angeläget, uppförande till oss. Från de slätter och folk som höjde det också då, en gång för länge sedan.

May Wikström är chefredaktör för Kyrkpressen.

PROFILEN: ANATOLY PCHELINTSEV
"Den dyrbaraste bibel jag har är den som min mamma skrev ner för hand."

Föll tusen meter

Han föll handlost mot marken. Men strax innan han skulle slå i marken öppnade sig reservskärmen tillräckligt mycket för att bromsa fallet. När Anatoly Pchelintsev återfick medvetande stod kaptenen, som var ateist, lutad över honom och sade: Gud älskar dig.

TEXT OCH FOTO: JOHAN SANDBERG

– Det var den 24 februari 1974 och jag räknar den dagen som min andra födelsedag. Jag var nitton år och sergent i de luftburna trupperna i den sovjetiska armén. Vi hoppade fallskärm i snöoväder från 1 200 meters höjd, säger **Anatoly Pchelintsev**.

Men när han hoppade ut ur flygplanet öppnade sig inte fallskärmen.

– Jag föll handlost. Precis innan jag skulle slå i marken utlöstes reservskärmen lite grann. Den öppnades inte helt men den bromsade hastigheten och jag landade i en slänt i djup snö. Det blev en stor krater i snön.

Han förlorade medvetandet då han landade. Fallskärmens linor skar honom i ansiktet, han stötte ryggen och fick hjärnskakning.

– Men jag överlevde. Jag fick lämna sjukhuset efter två dagar. Efter två veckor hoppade jag igen. Först senare kom jag på att det var Gud som ingripit och räddat mig. Då började jag söka Gud och läsa andlig litteratur.

Men någon sådan litteratur fanns inte i Sovjet. I stället läste han ateistiska böcker på biblioteken och antecknade de bibelcitat som fanns i dem.

– Jag lyckades samla ihop flera avsnitt av Nya testamentet på det sättet. Jag har fortfarande de anteckningarna kvar.

Biblar var en stor bristvara i Sovjetunionen. Pchelintsev känner än idag stor

tacksamhet till dem han kallar trons hjältar, kristna från väst som riskerade sin frihet då de smugglade in biblar och andlig litteratur till landet.

– Jag kommer själv från en kristen familj. Men vi hade inga biblar. Idag har jag flera biblar men den dyrbaraste jag har är den som min mamma skrev ner för hand. Den har jag fortfarande kvar.

Familjen levde ett ganska fattigt liv. – Min mamma och mormor var troende. De hade en innerlig personlig tro och de var föredömen för mig. Min mamma hjälpte alltid dem som hade det sämre ställt. Hon tyckte att vi som hade tak över huvudet måste hjälpa dem som inte hade något. Pappa var inte helt nöjd med det.

Han beskriver det som en familjetradition att höra till baptistkyrkan. Under Sovjettiden fanns en baptistkyrka i Moskva, nu är de fler än 60. Men han går lika gärna till den ryskortodoxa kyrkan.

– Men jag deltar inte till fullo i gudstjänsten där. Jag förstår inte språket, den gamla kyrkoslaviskan. Jag går dit för att stå där och ta in atmosfären.

Troende officerare avskedades

Pchelintsev döptes först 1990.

– Jag var överstelöjtnant och hade en hög position i försvarsmakten. Man kunde inte tala öppet om Gud och hade det kommit fram att jag var troende hade jag blivit avskedad. En officer avskedades bara för att han hade en ikon

hemma. Det var en familjeikon som gått i arv i generationer.

Idag är Anatoly Pchelintsev en av de främsta experterna i Ryssland vad gäller mänskliga rättigheter. Sedan 25 år tillbaka sitter han i Dumans expertråd gällande religionsfrågor.

Rysslands president **Boris Jeltsin** bad personligen honom medverka i författandet av den del av grundlagen som berör samvetsfrihet 1993.

– Jag hade tidigare skrivit några juridiska böcker och den vägen kommit i kontakt med den tidigare Sovjetledaren **Michail Gorbatjovs** medhjälpare. Han frågade om jag ville följa med på en kongress för statsvetare i Argentina. Det ville jag för jag hade aldrig varit utomlands. Jag höll ett föredrag i Buenos

KYRKPRESEN REDAKTIONEN

Ansvarig chefredaktör
May Wikström
tfn 040 153 0313
may.wikstrom@kyrkpressen.fi

Redaktionen i Helsingfors
Sandvikskajen 13
00180 Helsingfors
tfn (09) 612 615 49/
040 831 6545
redaktionen@kyrkpressen.fi

Redaktionen i Österbotten
Norrmalmsgatan 21 A,

68600 Jakobstad
tfn 040 831 3599

Redaktörer e-post:
förnamn.efternamn@kyrkpressen.fi

Ulrika Hansson
tfn 040 831 6322
Christa Mickelsson
tfn 040 831 6788
Johan Sandberg
(Österbotten)
tfn 040 831 3599

Sofia Torvalds
tfn 040 831 6748

Nina Österholm
tfn 040 831 6836
Webbredaktör:
webred@kyrkpressen.fi
Layout: Malin Aho
tfn 040 831 6902

Utgivare: Fontana Media Ab
Bank: Danske Bank
IBAN: FI34 80001301 158540
BIC: DABAFIHH

Paradbild: Sofia Torvalds

Tryck: Botnia Print, Karleby

ADRESSÄNDRING

Kyrkpressen är en gåva till dig från din församling!

I regel uppdateras din adress också i Kyrkpressens adressregister när du gör en flyttanmälan. I annat fall, vänligen kontakta **din församling**. Om du beställer Kyrkpressen privat kontaktar du oss: prenumeration@kyrkpressen.fi.

KYRKPRESEN ANNONS

Annonsredaktör:
Erika Rönngård
tfn 040 831 6614,
annons@kyrkpressen.fi

Annonspriser:
Färg 2,05 €/spmm
Svart-vit 1,65 €/spmm
+ **Moms 24%**

Radannonser:
4,50 €/rad inkl. moms.
Familjeannonser:
1 €/spmm inkl. moms.

Lämna in din annons på kyrkpressen.fi helt utan extra kostnad. För familje- och radannonser per telefon, mejl eller post tillkommer 5 euro i serviceavgift.

Annonsdeadline torsdagar klockan 12 veckan före utgivning.

Annonsförsäljning:
förnamn.efternamn@kyrkpressen.fi

Robin Norrbäck,
tfn 044 027 0293,

Jonny Åstrand,
tfn (06) 347 0608,
eller 0500 924 528,
fax (06) 347 1018

Prenumerationspriser:
Finland & Norden 65 €
Utlandet 84 €

ISSN 0356-1275

Aires om samvetsfrihet inom de sovjetiska styrkorna.

När Pchelintsev återvände blev han kallad som expert till Högsta Sovjet, det vill säga parlamentet som idag går under benämningen Duman.

– Där föreslog jag en lagtext gällande vilka alternativ de troende i armén har, och skrev lagen. Det i sin tur ledde till att en belgisk organisation bjöd in oss experter i Högsta Sovjet för att se hur de organiserat alternativ värnplikt och vapenfri tjänst i Belgien.

Efter den resan förstod Pchelintsev att han inte kunde fortsätta jobba inom försvaret.

– Det var på den tiden när alla affärer i Sovjet var tomma och alla sociala utbetalningar var försenade. I Belgien

SEDAN HAN skrev den första artikeln om försvar av de troende i Sovjet 1987 har Anatoly Pchelintsev drivit tusentals processer över hela Ryssland.

gick jag in på ett café och jag kommer fortfarande ihåg lukten av kaffe där. Det fanns många olika vackra burkar på hyllorna och det började snurra i huvudet på mig. Jag började gråta.

Än idag spricker rösten när han berättar om cafébesöket.

– I hela mitt liv hade man sagt åt mig att Sovjetunionen är världens bästa och starkaste land. Samtidigt levde vi mycket fattigt. Men vi hade inget att jämföra med. I Argentina fick jag inte samma intryck för det var inte lika rikt som Belgien.

Anatoly Pchelintsevs farfar kom tillbaka från kriget som invalid. Flera av hans farbröder stupade.

– Farfar satt i koncentrationsläger och det var ett underverk att han över-

levde. Frågan är för vad de offrade sig. Jag bestämde mig för att lämna armén.

Men innan han kunde göra det kom president Jeltsin och grundlagen emellan. Under tre månader satt han i ett presidentkabinett och skrev.

– Det var en stor ära för mig som akademiker att få medverka. Men å andra sidan måste jag fortsätta i försvaret.

Även om han fick nya förslag till nya arbeten tackade han nej.

– Jag har aldrig ångrat att jag lämnade armén. Nu är jag inte beroende av någon. Jag arbetar själv ihop min lön och får välja vad jag vill arbeta med. För mig är det viktigt att kunna försvara de troende för samvetsfrihet är grunden för alla andra friheter. Utan samvetsfrihet har vi ingen rättsstat.

ANATOLY PCHELINTSEV

PROFESSOR I JURIDIK. LEDARE FÖR THE SLAVIC CENTER OF LAW AND JUSTICE I MOSKVA.

ANSVARIG FÖR PARAGRAFEN OM SAMVETSFRIHET I DEN RYSKA GRUNDLAGEN.

ADVOKAT SOM FÖRSVARAR RELIGIÖSA RÄTTIGHETER I RYSSLAND.

BOSATT I MOSKVA. GIFT, HAR EN DOTTER OCH EN DOTTERSON.

Kyrkliga profiler fick ordnar

STIFTSINSATSER. På självständighetsdagen hedrades tre profiler i stiftet med förtjänsttecken för sina insatser.

Direktor **Sixten Ekstrand** vid Kyrkans centrum för det svenska arbetet tilldelas Riddartecknet av första klass Finlands Vita Ros orden. Kyrkoherden i Pernå, **Robert Lemberg** premieras med Rid-

dartecknet av första klass av Finlands Lejons orden och akademilektor **Birgitta Sarelin** med Riddartecknet av Finlands Vita Ros orden.

Utmärkelsetecknen kan beviljas som hedersbebyggelser för framstående förtjänster för fosterlandet.

De kan ges både för civila och militära insatser.

Böcker, dadelkaka, stämning

BOKFÖRSÄLJNING. Måndagen 12 december slår Församlingsförbundet och Fontana Media upp dörrarna till en tillfällig bokhandel på Sandvikskajen 13 i Helsingfors.

– Vi bjuder på trevlig julstämning, glada människor och en bra chans att få julklapparna fixade. Kanske någon är nyfiken på hur årets dadelkaka har utfallit, säger Församlingsför-

bundets verksamhetsledare **Kalle Sällström.**

Åsa Nordström är försäljare på Fontana Media. Hon är glad över förlagets höstböcker.

– Det finns något för alla. Och har man inte skaffat nya psalmboken så finns det en ypperlig chans nu.

Försäljning och mingel pågår från kl. 12–18 på första våningen.

ÅSA NORDSTRÖM och Kalle Sällström bjuder på julmingel.

S:t Jacobs framtid i rådets händer

SVENSKT RUM. S:t Jacobs kyrka är ett viktigt svenskt rum på Drumsö. Det var signalen från de Drumsöbor och församlingsanställda som förra veckan samlades till möte för att ta strid för sina utrymmen.

TEXT OCH FOTO: **SOFIA TORVALDS**

Klockan fem på onsdagkvällen är församlingssalen i S:t Jacobs kyrka redan så full att personalen lyfter in extra stolar. Omkring 70 Drumsöbor och församlingsanställda har samlats för att få svar på frågan: hur ska det gå för S:t Jacobs? Kommer Drumsö att förlora sitt svenska rum?

– Nu är det så många rykten i svang att vi ska reda ut dem ordentligt, säger Johannes församlings kyrkoherde **Johan Westerlund** till en dam som kommer in och letar efter en plats.

Leif Andersson är en av församlingsmedlemmarna som kommit till kyrkan i hopp om att arbeta för att S:t Jacobs ska kunna bevaras i den svenska församlingens händer.

– Drumsö växer hela tiden, vi blir fler och fler. Varför göra sig av med utrymmen som kommer att behövas? undrar han.

– Och att vi skulle få rum i den stora kyrksalen under stora högtider, både finsk- och svenskspråkiga – det tror jag inte på.

Renovering – och inbesparing

Så vad handlar det då om? Den kyrkliga samfälligheten i Helsingfors måste spara pengar. Alla samfällighetens 21 församlingar måste skära ner 15 procent av sin budget under tre år. I kyrkan brukar man skära ner främst på två sätt: antingen genom att göra sig av med fastigheter eller genom att göra sig av med personal. Hyror och personalkostnader är nämligen de överlägset största kostnaderna inom församlingarna, och verksamheten vill man ogärna banta ner.

I det kyrkokomplex som finns på Drumsö ingår två kyrkor – den stora kyrkan, Drumsö kyrka, som används av den finskspråkiga församlingen, och

DRUMSÖFÖRÄLDERN OCH prästen Fred Wilén (till höger) diskuterar S:t Jacobs kyrkas framtid med Oscar Storgårds och Leo Niemi.

den mindre kyrksalen, S:t Jacobs kyrka, som används av den svenska församlingen Johannes församling. I S:t Jacobs finns en kyrksal, en församlingssal och eftis-, fritids- och klubbutrymmen som samlar omkring 80 svenskspråkiga Drumsöbarn varje vardag.

– Kyrkorna på Drumsö måste renoveras, de är över 60 år gamla. Och i samband med renoveringen finns en chans att tänka om – behöver vi egna utrymmen för vår verksamhet eller finns det en möjlighet att samsas med den finska församlingen? förklarar Westerlund.

– I församlingrådet har vi varit ense om att det viktigaste inte är att hålla fast vid de egna utrymmena utan att trygga verksamhetsförutsättningarna.

Westerlund poängterar också att inga beslut är fattade – ingen har bestämt att församlingen ger upp S:t Jacobs.

– Att ge upp det här utrymmet är ett alternativ som diskuteras, det finns fördelar med det, men också nackdelar.

Finska dilemmat

När den finska församlingens kyrkoherde **Juha Rintamäki** talar blir det tydligt vilket alternativ han hoppas på: att

Johannes församling ger upp S:t Jacobs och börjar samarbeta med Lauttasaa-seurakunta.

– Vi måste svara på de utmaningar församlingsekonomin ställer på oss, säger han och talar om att använda utrymmena på ett ändamålsenligt sätt, om att ha sådant som görs gemensamt med den svenska församlingen, och sådant som görs skilt.

– Men vi ska givetvis respektera varandras verksamhetskultur.

Han påpekar att om den finska församlingen inte kan spara på sina fastigheter, löper de risk att tvingas säga upp en femtedel av sin personal.

Under kvällen blir problemställningen allt tydligare: Johannes församling har goda möjligheter att spara sina 15 procent genom omorganisering av sina utrymmen på Högbergsgatan. Johannes församling kan välja att hålla kvar S:t Jacobs kyrka på Drumsö och spara på annat håll.

Däremot har finska Lauttasaa-seurakunta svårare att nå sitt eget sparmål. Den lättaste lösningen för den finska församlingen skulle vara att Johannes gav upp sitt eget utrymme på Drumsö och delade på utrym-

men med den finska församlingen.

Och vad skulle hända med S:t Jacobs kyrka om Johannes församling gav upp den?

– Den skulle hyras ut, till exempel till en annan kyrka, säger fastighetschef **Kai Heinonen**. Katolska kyrkan, till exempel, letar efter nya utrymmen för sina växande församlingar.

Vem bestämmer?

Församlingrådsmedlem **Lotta Keskinen** är förbryllad. Hon är en av de tre församlingrådsmedlemmar i Johannes församling som deltar i mötet, tre av fjorton. Hon är Drumsöbo, och efter måndagens församlingrådsmöte, då Drumsöfrågan diskuterades, hade hon en känsla av att hon var ganska ensam om att se det som en möjlighet att S:t Jacobs kunde stanna kvar i den svenska församlingens händer.

– Och är det faktiskt så att det är vi i församlingrådet som får fatta det här beslutet, om att ha kvar S:t Jacobs eller inte? undrar Keskinen.

– Eller kan frågan gå vidare till gemensamma kyrkofullmäktige som fattar ett annat beslut?

– Vad Lotta frågar är väl egentligen: kan

KRISTINESTAD STRUKTURER

Tvåspråkigt utreds

I Kristinestad fortsätter diskussionen om en sammanslagning av den finska och den svenska församlingen. Församlingrådet i den svenska församlingen vill utreda frågan vidare och för den till det gemen-

samma församlingrådet. **Kenneth Bergqvist**, förtroendevald inom den svenska församlingen, väckte frågan i september och senaste vecka behandlade det svenska församlingrådet initiativet. Den finska församlingens råd har inte ännu behandlat det.

– På mötet diskuterade vi för- och nackdelar med en gemensam församling. Det finns många frågetecken som behöver rätas ut. Bland annat hur vi ska vikariera för varandra då församlingarna har olika språk, säger **Daniel Norrback**, tf kyrkoherde i den svenska församlingen.

Svenskan är majoritetsspråket i Kristinestad så något stiftsbyte är inte aktuellt för Kristinestads svenska.

– Jag har uppfattat att frågan möter ett större motstånd på finskt håll. Men motstånd finns också i den svenska församlingen. Som läget är idag ser

jag ingen orsak till en gemensam församling. Men om fem eller tio år kan laget vara ett annat ifall medlemsantalet fortsätter att sjunka.

Det är ekonomiska och byråkratiska argument som ligger till grund för den eventuella sammanslagningen. Bergqvist räknar

med att en gemensam församling skulle spara in resurser för det andliga arbetet.

– Församlingarnas byråkrati kan komma att minska i framtiden. Kyrkans framtidskommitté har ju föreslagit att kyrkoråden ska ersättas, säger Norrback.

”Minoriteter kräver extra skydd, och det kräver också S:t Jacobs och den svenska verksamheten på Drumsö.”
Fred Wilén

du köra över oss? klargör kyrkoherde Johan Westerlund, riktar sin fråga till den finska kyrkoherden Juha Rintamäki och verkar också själv vara ganska intresserad av svaret.

Rintamäki, som också är ordförande i gemensamma kyrkofullmäktige i Helsingfors, anser att beslutet ändå fattas av Johannes församlingens råd. Samtidigt hoppas han att frågan ska kunna lösas i samförstånd med den finska församlingen.

Men eftisföräldrarna och pensionärerna som samlats i församlingssalen möter hans inlägg med skepsis och tysta muttranden. Hur ska de kunna dela på mindre utrymmen i framtiden om det är trångt redan nu?

Prästen och Drumsöbon **Fred Wilén** river ner kvällens största applåder med sitt inlägg:

– Minoriteter kräver extra skydd, och det kräver också S:t Jacobs och den svenska verksamheten på Drumsö. Vi vet alla att när vi går in i ett kafferum och där finns någon som talar finska är alla finlandssvenskar så hövliga att de går över till finska. Jag är färdig att jobba för att vi får ha kvar S:t Jacobs som ett svenskt rum på Drumsö.

KOMMENTAR SOFIA TORVALDS

Pest eller kolera?

När Lauttasaaren seurakuntas kyrkoherde Juha Rintamäki väddjade till Drumsöborna under förra veckans möte i S:t Jacobs ville han säga någonting i stil med: Visst drar vi åt samma håll, alla vi Drumsöbor! Visst vill ni ge upp S:t Jacobs om alla barn på Drumsö då får det bättre?

Men den stämning som låg i luften svarade redan på hans fråga, om han hade känt efter ordentligt.

Så tyckte de inte alls, de svenska Drumsöborna. De ville ha kvar sitt svenska rum.

Så brukar man tänka när man är i minoritet, och den som är i majoritet har kanske svårt att se att språklojaliteten, minoritetskänslan, för finlandssvenskar alla gånger kör förbi andra möjliga känslor av lojalitet till exempel barnfamiljer emellan, eller Drumsöbor emellan.

Frågan om inbesparingar på Drumsö sätter fingret på en sjuk punkt när det gäller kyrkans ekonomi. I Helsingfors kyrkliga samfällighet finns 21 församlingar. En del av dem växer, andra krymper. Johannes församling och Lauttasaaren seurakunta hör till dem som växer. De har

fulla grupper med barn som går i dagklubb och i eftis. Men enligt osthyvelsprincipen ska de spara 15 procent på tre år, precis som de församlingar som krymper och förtvinar och inte har några eftisgrupper alls.

Nu råkar det dessutom vara så att Johannes församling har fler utrymmen att ge upp än vad Lauttasaaren seurakunta har. Johannes församling behöver inte skära ner på Drumsö, om den inte vill. Lauttasaaren seurakunta är i sin tur tvungen att skära ner där det kommer att göra riktigt ont.

Så frågan är: vad ska Johannes församling göra? Hålla fast vid sitt svenska rum, kämpa för sitt språk och sin kyrka – och skapa en konflikt och missämja med den finska församling som verkar i samma komplex och vars kyrkoherde är en mäktig beslutsfattare i den kyrkliga samfälligheten i Helsingfors?

Eller ge upp sina egna utrymmen, och riskera att förlora sin språkidentitet och i längden sina medlemmar i och med att utrymmena antagligen blir mindre och sämre och miljön mer finskspråkig?

Självvisk ensamhet, eller lojal utplåning?
Pest eller kolera, Drumsö?

VAD HÄNDER NU?

• **En renoveringskommitté** (ordförande är Lauttasaaren seurakuntas kyrkoherde Juha Rintamäki och viceordförande Johannes församlingens kyrkoherde Johan Westerlund) är tillsatt. Kommitténs uppgift är att planera och leda arbetet med renoveringen.

• **En konsult** går igenom alla utrymmen i församlingskomplexet på Drumsö och kartlägger hur mycket de används. Den informationen använder kommittén som underlag i sin planering.

• **Alla församlingsanställda** blir hörda i frågan.

• **Under våren 2017** tar församlingens råd i Johannes församling ställning till de alternativ kommittén utarbetat.

• **Hösten 2017**, om allt går bra, ska renoveringen av församlingskomplexet på Drumsö inledas, och vid det laget bör man veta hur utrymmena ska utnyttjas i framtiden.

HELSINGFORS SVENSKA

Ny informatörstjänst

Nina Österholm blir informatör för de svenska församlingarna inom Helsingfors kyrkliga samfällighet.

– Det är en helt ny tjänst som det finns möjlighet att utforma. Jag kommer att jobba både med församlingarnas interna kommunikation och utåt till medlemmarna. Hon vill signalera att kyrkan finns till för alla helsingforsare.

– Min uppgift är att hjälpa församlingarna att bli ännu bättre på att berätta om allt det goda de gör.

Kimito Telefon hjälper dig i alla frågor gällande datorer, telefoner, internet, TV-tjänster osv. ring eller vik in till oss.

02-420742
www.kimitotelefon.fi
Arkadiavägen 11
25700 Kimito

KIMITO TELEFON
KEMION PUHELIN

God Jul & Gott Nytt År

Julklapp till er!
0€ läsglasögon vid köp av progressiva.

Ögonläkare hos oss!
Beställ tid!

NYKAABI SYNCENTER
Topeliusespl. 12, tel. 06-722 0770
öppet: må-fre 10-17

Kyrkpressen är Svenskfinlands största tidning med en upplaga på ca 90.000 ex varje torsdag.

Kyrkpressen söker en

REDAKTIONSSEKRETERARE

på vår centralredaktion i Helsingfors från 1.2.2017. Positionen är ett ettårigt vikariat, med utsikter till tillsvidareanställning.

Du:

- har gedigen journalistisk erfarenhet
- vill bidra till att Kp tar sig an kyrkliga nyheter med ett professionellt och aktivt journalistiskt grepp
- är en snabb skribent med stark språkkänsla och god allmänbildning
- är en teamarbetare som kan leda och inspirera andra
- gillar att organisera och planera ramar för kreativitet

Redaktionssekreterarskapet kan alterneras med skrivande som vanlig redaktör. Förståelse för kristen tro och lojalitet med tidningens uppdrag är viktiga i arbetet. Kännedom om kyrkan, och särskilt församlingarna i Borgå stift är en merit.

Vi arbetar i InDesign och InCopy.

Ansökan med CV senast 23.12 till Kyrkpressen, Sandvikskajen 13, 00180 Helsingfors, may.wikstrom@kyrkpressen.fi,

Frågor kan riktas till chefredaktör/vd May Wikström: tfn 040 1530313

Med omtanke och värdighet ombesörjer vi allt i samband med begravningar

ENEBERGS

BEGRAVNINGSBYRÅ

Strandgatan 2, Mariehamn
Tel 19 028 Jour 24 h
www.enebergs.ax

Sedan 1957

Medlem av Finlands begravningsbyråers förbund

139€
/pers./2 dygn

Spasemester 2 dygn

- inkvartering i dubbelrum
- 2 x frukost
- 2 x lunch eller middag från buffébordet
- fri tillgång till spabadet och gymmet
- inträde till restaurangdansen
- ledd fritidsprogram må-fre

Gäller varje dag t.o.m. 22.12.2016.

Vaasantie 22, Ylihärmä
Tfn (06) 483 1600
www.harmaspa.fi

Ville väl men det blev så fel

JULKALENDER. Man kan nästan tala om en stigmatisering av kyrkan. Det säger medieforskaren Ari Nykvist spontant då han kommenterar reaktionerna på den julkalender som församlingarna i huvudstadsregionen sänt till sina medlemmar.

TEXT: JOHAN SANDBERG FOTO: MALIN AHO

Konstnären **Jenny Lucander** som tecknat kalendern publicerade i oktober en bild av den halvfrädda kalendern på sitt Instagramkonto. När kalendern distribuerades vid första advent väckte den starka reaktioner eftersom ett homosexuellt par, som kysstes på Instagram-bilden, saknas på den slutliga kalendern.

Ari Nykvist är medieforskare och lärare i journalistik vid Åbo Akademi i Vasa. Han har som Vasabo inte fått kalendern, men har följt med reaktionerna.

– Även om jag är ateist känner jag här sympati för kyrkan. Det är lätt att hacka på den. Kyrkan får alltid slåss underifrån, säger han.

– I det här fallet har HBTQ-försvarna reagerat då de utgår från att kyrkan alltid har en konservativ syn.

Nykvist säger att det finns en polariserad syn både bland dem som förrespråkar en liberal utveckling och bland de konservativa krafterna inom kyrkan.

– Media bidrar till att bygga upp den här polariseringen. I sin klickjakt har massmedias förmåga att nyanserat belysa världen blivit sämre.

Han undrar om kyrkan har förmågan att kommunicera så att man hänger med i tiden och förstår att världen förändras.

– Kyrkan borde få ut budskapet om att den inte alltid är det som man kanske tror. Men att den det oaktagat står fast vid vissa värderingar.

Det anser Nykvist att man kan göra genom att gå ut i debatt och inte krypa för de liberala krafterna.

– Kyrkan ska utgå från sina egna värderingar, men måste också kommunicera öppet och förklara tydligt varför, de gånger värderingarna strider mot den allmänna uppfattningen. Det betyder att

JULKALENDERN SOM församlingsmedlemmarna i Helsingfors fick på posten har väckt mycket diskussion särskilt på sociala medier. Medieforskare Ari Nykvist undrar om kyrkan alls kan kommunicera på ett sätt som ligger i tiden.

man måste ta debatten när den kommer. Debatten sker i dag i sociala medier, och det är också där de som överreagerar finns. Nykvist tycker att den kyrkliga rösten inte hörs tillräckligt i den debatten.

– Det slår tillbaka mot kyrkan. Gå ut i diskussionen i sociala medier.

Ville testa mottagandet

Jenny Lucander fick i uppdrag av församlingarna i huvudstadsregionen att rita en julkalender som förmedlar värme, kärlek och mångfald.

– De ville att motivet skulle föreställa en verklig stadsbild med öppna tolkningsmöjligheter, säger Lucander till Svenska Yle.

På kalendern som församlingarna distribuerade i Helsingfors, Esbo, Van-

da och Grankulla, bland annat som instick i Kyrkpressen, saknas de kysande männen. De står nu en bit ifrån varandra och deras hy är ljusare.

Det förändringarna har nu nått över nyhetströskeln.

I tidningen Kotimaa säger Jenny Lucander att hon var tveksam till hur kyssen skulle tas emot av beställaren.

– På ett sätt ville jag testa hur den skulle tas emot, säger hon.

Bilden diskuterades i en arbetsgrupp inom de beställande församlingarna. **Mirja Aukee-Peiponen**, informatör i Esbo samfällighet, är medlem i arbetsgruppen.

– Enligt vissa var kyssen påklustrad och vi ville göra en julkalender som inte utesluter några förhållanden, säger hon till Svenska Yle.

Själv hade hon varit beredd att godkänna kyssen.

– En del av dem som fattade beslutet ansåg ändå att nu när det är jul ska vi inte förstärka polariseringen. Inom kyrkan finns redan en tudelning. Man ska kunna titta på bilden med lugn, säger hon.

Hudfärgen ändrades av trycktekniska orsaker.

JULKALENDERN

- En gåva av församlingarna i huvudstadsregionen till alla medlemmar.
- Trycktes i 400 000 exemplar som delades ut med församlingarnas tidningar, bland annat Kyrkpressen.
- I varje lucka finns en kort text skriven av författaren Jaakko Heinimäki.

Julens musikgåvor!

På grund av stor efterfrågan finns "En dag i taget" med Tommys på nytt. Begränsad upplaga.
Skaffa ditt exemplar.

Beställ via telefon 0458713083 eller e-post: tom@tommys-musik.fi

10€ + postavgift
15€ + postavgift
15€ + postavgift

KLARA FÄRDIGA GÅVA!

Julklappstips!

Ny barnskiva med **Pricken & Co.**

11 svängiga låtar om Guds kärlek och allas värde.

17€

Beställningar: www.vibosa.fi, tel 0504689678

MÅNGA MÄNNISKOR skadades när en man kastade in molotovcocktails i kyrkan mitt under pågående gudstjänst i staden Samarinda i Indonesien den 13 november. I Indonesien har över tusen kyrkor stängts sedan år 2006. FOTO: LEHTIKUVA/AFP PHOTO

Allt värre för förföljda kristna

RAPPORT. Situationen blir allt värre för världens förföljda kristna. Inte minst oroande är framväxten av "islamistisk hyperextremism".

TEXT: SVANTE LUNDGREN

Över 330 miljoner kristna lever i länder där de förföljs. Ytterligare 60 miljoner kristna diskrimineras på olika sätt. Det är den förfärliga slutsatsen i en ny rapport framtagen av den katolska biståndsorganisationen Aid to the Church in Need (ACN). ACN gör vartannat år en rapport om religionsfrihetssituationen i världen. Den senaste visar att situationen förvärrats sedan den förra rapporten 2014.

Förföljelse och diskriminering

Rapporten är framtagen av forskare och gäller perioden från juni 2014 till juni 2016. Det är 196 länder som analyseras och av dessa anses 38 ha allvarliga brister vad gäller religionsfriheten. I 21 av dessa länder har situationen förblivit i stort sätt oförändrad, i 14 länder har den förvärrats och i bara tre länder – Bhutan, Egypten och Qatar – har den förbättrats.

Av dessa 38 länder anses 23 vara sådana där det förekommer förföljelse på grund av religion, medan 15

är länder med diskriminering. På listan finns gamla kända förbrytarstater, men också vissa överraskande länder. I Indonesien har över tusen kyrkor stängts sedan år 2006. Ukraina anses skyldig till diskriminering genom strikta lagar gällande religiösa samlingar och utlandsbaserade religiösa grupper.

Nya former av våld växer fram

Rapporten slår också hål på uppfattningen att det är stater som står för den värsta förföljelsen. I 12 av de 23 värsta länderna är det icke-statliga organisationer, framför allt militanta och fundamentalistiska organisationer, som står för våldet mot religiösa minoriteter.

ACN menar att det under de två senaste åren växt fram en ny form av religiöst våld som rapportförfattarna kallar "islamistisk hyperextremism". Det bästa, men inte enda, exemplet på det är Islamiska Staten och denna hyperextremism kännetecknas av radikal rätts-

skipning, systematiska försök att fördriva alla som inte underkastar sig, grym behandling av offer, effektiv användning av sociala medier samt världsomfattande påverkan.

Jihadistiskt våld har haft förödande inverkan på global nivå. Under den tvåårsperiod som analyseras i rapporten har det förekommit islamistiskt våld i vart femte land i världen. I Syrien och Irak håller hyperextremismen på att göra slut på all religiös mångfald och den har också haft katastrofal inverkan på olika håll i Afrika.

ACN slår fast att den med lanseringen av termen "islamistisk hyperextremism" ger stöd åt dem som menar att Islamiska Staten gör sig skyldig till folkmord. Den uppfattningen har bland annat det amerikanska utrikesministeriet och Europaparlamentet gett uttryck för.

Religionsfrihet ger tillväxt

Rapporten behandlar inte bara den islamistiska hyperextremismen utan berör också situationen i länder som Kina, Nordkorea, Indien och Burma. I det sistnämnda landet har det muslimska rohingyafolket upplevt brutala förföljelser. Rapporten fokuserar inte heller enbart på förföljel-

se av kristna utan också på andra religioners anhängare. Trots en viss fokusering på kristna – eftersom de är de värst utsatta – handlar det om religionsfrihet i sin helhet.

Rapporten hänvisar till annan forskning som visar att religionsfrihet går hand i hand med en god utveckling, ekonomiskt och på annat sätt. Den indiske nobelpristagaren **Amartya Sen** har visat att länder med religionsfrihet också respekterar andra mänskliga fri- och rättigheter och skapar bättre förutsättningar för ekonomisk tillväxt.

En utmaning för ledarna

Fakta vad gäller religionsfrihetssituationen är alltså ganska dystra. Huvudredaktören **John Pontifex** lyfter dock fram några ljusglimtar. I många av de värsta länderna görs mycket för att olika religiösa grupper ska närma sig varandra, både på lokalplanet och på ledarnivå. Många muslimska ledare har tagit upp kampen mot den islamistiska hyperextremismen.

Säkerhetstjänsterna kommer aldrig att kunna utmana ideologin bakom detta hot. Endast de religiösa ledarna själva kan ta sig an den utmaningen, konstaterar Pontifex.

I förordet till rapporten skriver den syrisk-katolske prästen **Jacques Mourad**, som i fem månader hölls fängslad av Islamiska Staten, att det nu mer än någonsin är dags för oss att "kasta religiöst hat åt sidan och lära oss att älska var-

andra så som vår tro kallar oss till."

Rapporten finns (på engelska) på följande adress: <http://religious-freedom-report.org>.

Svenska Frimurare Ordens loger i Helsingfors anordnar med artister verkande vid Musikinstitutet Kungsvägen i Esbo

en välgörenhetskonsert

"JA KOM, KÄRA JUL!"

onsdagen den 14.12.2016 kl 19.30
i Olaus Petri Kyrka, Minervagatan 6, Helsingfors

Kom och slappna av en stund och lyssna på vacker julmusik! Genom att köpa programbladet bidrar du till att julglädjen kan spridas också till dem, som behöver hjälp. Konserten varar ca. en timme.

Medverkande: Tanja Kauppinen-Savijoki, sopran
Rabbe Österholm, baryton
Kaj-Erik Gustafsson, orgel, piano
Ungdomskörerna Cavatina och Cavata från Musikinstitutet Kungsvägen
Dirigent: Christel Österholm

Programblad å 15 euro vid ingången före konserten från 18.30. Intäkterna går till diakoniverksamheten i Helsingfors-området.

HISTORIA. I Sverige-Finland tvingades ett motsträvigt folk att anpassa sig till reformationen på 1500-talet, säger historikern Magnus Nyman.

Nordbornas ofrivilliga omvandling

TEXT: CHRISTA MICKELSSON

Folk är för det mesta motvilliga till förändringar. De människor som levde under den stora omvälvningens tid på 1500-talet utgjorde inga undantag.

– Vi måste komma ihåg att reformerna kom uppifrån, via diktat från kungen och hans kansli, inte via reformrörelser ute i bygderna, säger **Magnus Nyman**, professor i idé- och lärdoms historia.

I boken *Doften av rykande veckor – reformationen ur folkets perspektiv* (Artos, 2016) driver han tillsammans med tio andra historiker tesen att reformationen i Sverige-Finland var en kulturrevolution som genomfördes gradvis och övervägande mot folkflertalets önskan.

– Vi ville inte återberätta vad de kända reformatorerna åstadkommit, utan belysa hur människorna i Norden reagerade på vad de fick höra.

De lokala anhängarna var få

Vilka uttryck tog sig då den folkliga motvillighet som Nyman beskriver?

– I form av ett antal uppror och liknande mindre protester där många krävde att "Guds tjänst" inte fick avskaffas. Med det avsågs bönerna och mässorna i rikets drygt femtio kloster. De som protesterade menade att riket behövde dessa bedjare, att de var nyttiga för hela befolkningen.

Magnus Nyman säger att de dagliga mässorna i församlingskyrkorna var viktiga för människorna i socknarna.

– Här finns en stor skillnad jämfört med utvecklingen i Tyskland. I Sverige och Finland tvingades ett motsträvigt folk att anpassa sig till "nyheterna". De lokala anhängarna var under de första decennierna få, i allmänhet stadsbor med tysk bakgrund.

Övergången till det nya skedde alltså gradvis.

– Människors tankar, föreställningar och attityder förändrades inte över en natt. I ett av bokens bidrag framhåller en man på 1570-talet att alla utom kultureliten i huvudstaden höll fast vid det gamla.

Magnus Nyman kallar fenomenet för "subversiv kontinuitet".

– Ett exempel på det är att jungfru Marias närvaro minskade i kyrkan men bestod i ladugården. Gravida kvinnor bad att jungfru Maria skulle hjälpa dem så att förlossningen gick väl.

Människor fortsatte besöka pilgrimskyrkor och heliga platser, djur och växer benämndes efter Maria och helgonen.

– Korstecknet nyttjades i vardagslivet, äldre bönböcker fortsatte att användas långt efter reformationen och ungdomar skickades länge till katolska skolor utomlands.

Pilgrimsvandringar, som i dag blir allt populärare i Norden, förbjöds.

– Att pilgrimsvandringarna förbjöds hade att göra med att allt som kunde tänkas uttrycka "gärningslära" ogillades.

Ordet, förkunnelsen och lyssnandet förflyttades till centrum, och religionen "förändligades" successivt, menar Nyman.

– Läraren, alltså prästen, och åhörarna, alltså församlingen, blev paradigm.

Professor **Anders Piltz** beskriver i ett kapitel detta som att tron "avmaterialiserades".

– I dag menar de flesta att tron kan uttryckas och fördjupas med hjälp av flera språk, också händer och fötter – inte bara huvud – behövs, säger Nyman.

I samma veva övergick det han kallar för den "medeltida pluralismen" i mer slutna, konfessionella strukturer.

– Dittills hade kristenheten inte haft samma konfessionella struktur. Inom ramarna för medeltidens kyrka rymdes många teologiska och filosofiska skolbildningar. Det fanns helt enkelt en större mångfald.

Magnus Nyman försöker inte säga att allt stod väl till inom kristenheten och att reformer inom kyrkan överlag är onödiga.

– Men det fanns helt enkelt fler riktningar inom den enade kristenheten före reformationen. Man kan beklaga

hur kristenheten splittrades och hur hårdhänt nyheterna genomfördes på många håll. Norden fick en monolitisk kultur i stället för att ha fått präglas av ett mer mångfaldigt och rikare kulturutbyte.

Tiggardordnarna fördrevs

Som en följd av de politiska och religiösa händelserna jämnades alla Nordens cirka tvåhundra kloster med marcken. I en artikel i boken beskriver Nyman hur det gick till när tiggardordnarna fördrevs från Norden.

– Tiggarmunkarna var sannolikt lutheranernas svåraste motståndare. De var populära bland gemene man, goda predikanter och hade nära kontakt med många människor. Flera tiggardbröder hade också stött upproren mot **Gustav Vasa**, vilket inte gjorde att de sågs på med blidare ögon.

Reformatorerna och överheten var ytterst misstänksamma mot tiggardbrödrarna. De ansåg att deras verksamhet var skadlig och att det moraliska läget vid ordnarna var under all kritik. Men Magnus Nyman tror ändå att tiggardbrödrarna undanröjdes av helt andra orsaker.

– Jag menar att det moraliska läget bland tiggardordnarnas medlemmar var rätt bra vid tiden för reformationen. Det indikerar bland annat de många välutbildade medlemmarna, till exempel dominikanbiskopen **Martin Skytte** i Åbo, karmeliten och professorn **Paul Helgesen** i Köpenhamn, birgittinbiskopen **Peder Månsson** i Västerås och franciskanbroder **Jakob Johansen** i Malmö.

– Det som ansågs vara skadligt var nog idén att klosterlöftet stred mot doplöftet och inspirerade till gärningslära. Stadsborna i Stockholm och Malmö kunde förstås också hysa agg mot brödernas kamp mot ränta och deras fattigdomsideal. Kanske krockade tiggardbrödernas ideal med ett framväxande borgerskaps mer kapitalistiska intressen?

I Europa blev sammanlagt omkring 25 000 ordensmedlemmar hemlösa när klostren stängdes.

”Man kan beklaga hur kristenheten splittrades och hur hårdhänt nyheterna genomfördes på många håll.”

Magnus Nyman

KARTA ÖVER Skandinaviens Historia om de nordiska folken av Magnus Olaus år 1555.

– En del av dem övergick till församlingstjänst, glatt eller motvilligt. Andra fick försörjas av släkt och vänner. En del blev ett tragiskt trasproletariat, några fick pensioner, andra flydde söderut.

Den katolska återkomsten

Från och med 1617 straffades den som anslöt sig till den katolska kyrkan med döden. Bokens titel *Dofen av rykande veckor* antyder att de katolska ljusen blåstes ut. Men lågorna slocknade inte för alltid. Titeln kunde lika gärna beskriva den katolska vind som fläktar i allt fler sammanhang i Norden i dag. Magnus Nyman argumenterar för varför det är motiverat att tala om en katolsk återkomst i vår tid.

– Under 1900-talet har det funnits ett förnyat liturgiskt intresse bland lutheranerna, samtidigt som nya ekumeniska kontakter med både den katolska och den ortodoxa kyrkan skapats. De här mötena har skapat ett nytt intresse för ikoner, klosterresor, tidedgård, kyrkofäder och mycket annat.

I takt med att fördomarna minskat under de senaste femtio åren har det också blivit tydligare hur livet i andra kyrkor verkligen ser ut. Mycket av det

som förbjöds på 1500- och 1600-talet ses i dag som självklarheter över hela kristenheten.

– Och en del av arvet har levt kvar hela tiden, till exempel en viss senmedeltida passionsfromhet, liksom alla de många kyrkorna med sin katolska bildvärld.

Katolska präster

Magnus Nyman har varit redaktör för boken tillsammans med **Fredrik Heiding S.J.**

– Vi arbetar båda på Newmaninstitutet i Uppsala, en statligt erkänd högskola som drivs av jesuitorden, den första katolska efter reformationen.

– Vi har studenter som representerar de flesta kyrkor och samfund i Sverige och vi har också några finska studerande.

Nyman och Heiding är bägge doktorer i historia och katolska präster.

– Men medarbetarna i boken valdes inte på grund av konfession utan akademisk kompetens. Boken har en bredd genom att så många ämnen är representerade: teologi, etnologi, arkeologi, historia, kyrkohistoria, idéhistoria och latin.

REFORMATIONEN I SVERIGE-FINLAND

- 1477 – Uppsala universitet grundas av ärkebiskop Jakob Ulsson, på uppdrag av påven Sixtus IV.
- 1523 – Efter Gustav Vasas trontillträde 1523 läggs verksamheten vid universitetet i princip ner helt och återupptas först i början av 1600-talet.
- 1523 – Reformatorn Olaus Petri predikar i Storkyrkan i Stockholm.
- 1525 – Första dalupproret. Tilltagande oro över rykten om att lutherska läror sprids.
- 1526 – Olaus Petri ger ut Sveriges första reformatoriska skrift, samt en översättning av Nya testamentet till svenska.

- 1527 – Andra dalupproret.
- 1528 – Gustav Vasa kröns i Uppsala domkyrka
- 1529 – Västgötaherrarnas uppropp riktat mot ändringar i läran. Biskopen av Skara, Magnus Haraldsson, flyr landet sedan upproppet misslyckats.
- 1531 – Tredje dalupproret. Missnöje över konfiskation av kyrklig egendom. Uppsala ärkestift får sin och därmed Sveriges förste lutherske ärkebiskop i Laurentius Petri.
- 1541 – Hela Bibeln översätts till svenska.
- 1617 – Dödsstraff införs för svensk undersåte som (för)blir katolik.

Det här firar vi i dag

FESTER. Finländare firar fler religiösa fester än någonsin – och lucia kvalar in bland de populäraste tre för oss finlandssvenskar. Visste du förresten att man kan bidra till sin mans hälsa genom att se på månen genom en sil?

TEXT OCH FOTO: SOFIA TORVALDS

För ett år sedan jobbade journalisterna **Tuija Pyhäranta**, **Joona Raudaskoski** och **Olli Seppälä** på tidningen *Kotimaa* tillsammans. *Kotimaa* publicerade en artikelserie om aktuella religiösa fester på sin webbsida.

– Vi gjorde alltid en grej när någon religions stora fest var aktuell. Så kom mormonernas pionjärdag, och jag läste på mormonkyrkans webbsida att den var en av samfundets viktigaste festdagar. Men då jag ringde till en av mormonkyrkans informatörer här i Finland fick jag veta att den egentligen inte firas, berättar Raudaskoski.

Så föddes idén till boken *Adventista ramadaniin* (från advent till ramadan). Tanken var att skriva om alla de stora religiösa fester som är viktiga för vanliga finländare som representerar olika religioner.

– Festkalendrar som man hittar på nätet berättar oftast om hur fester borde firas, eller om hur de firas någon annanstans i världen – inte om hur man gör hos oss.

Seppälä tog på sig att skriva om de kristna festerna, Raudaskoski om fester som firas av muslimer, judar, mormoner, Jehovas vittnen och bahá'í och Pyhäranta om hinduernas, sikhernas, buddhisternas, nyhedningarnas och shintoisternas fester.

Ni har båda studerat teologi och vuxit upp i en kristen tradition. Vilka aha-upplevelser har ni fått då ni bekantat er med andra religioners festtraditioner?

– Jag har märkt att alla festkulturer har gemensamma drag. Att bränna brasor är någonting som vi i Finland kopplar samman med vårt midsommarfirande – men man bränner brasor i samband med många olika fester. Det hör också till många religioners festtraditioner att barnen går från dörr till dörr och ber om godis – något som vi kopplar ihop med påsk och halloween, säger Tuija Pyhäranta.

Joona Raudaskoski säger att det blivit allt tydligare för honom att om någon ber honom berätta om den egna, kristna festtraditionen svarar han helt olika beroende på om han gör det som teolog eller privatperson.

– Jag kan berätta mycket om olika teologiskt viktiga dagar, men om du frågar mig vad vi firar, så är mitt svar: jul och påsk.

För finlandssvenskar är luciadagen – en religiös fest den också – viktig.

– Inom kyrkan tänker vi ju att påsken är årets största kristna fest, men i praktiken är det ju julen. Och för finlandssvenskar kvalar lucia antagligen in på tredje plats, säger Raudaskoski.

Vem vill göra business?

När Raudaskoski och Pyhäranta kontaktade representanter för olika religioner var det oftast lätt att få dem att öppna sig om sina fester. Det svåra kunde vara att få tag på dem som kunde berätta om hur festtraditionerna ser ut i praktiken.

– Det var knepigt att hitta shintois-

ATT KÖPA och utbyta presenter hör till många religioners festtraditioner – till exempel den kristna julen, muslimernas id al-fitr och hinduernas diwali, berättar Joona Raudaskoski och Tuija Pyhäranta.

ter i Finland, men jag fick kontakt med några via min man, som jobbar på ett japanskt företag, berättar Pyhäranta.

Men de fick också känna av en misstänksamhet.

– Jag fick leta för att hitta rätt personer inom det muslimska samfundet. Många berättade att de har så negativa erfarenheter av medier att de inte vill ha något med en journalist att göra. Bland judarna kunde jag också skönja en viss försiktighet, det fanns till exempel människor som absolut inte ville bli nämnda i listan över dem som intervjuats. En tredje misstänksam grupp var Jehovas vittnen, som fått lida av sin dåliga offentlighetsbild, säger Raudaskoski.

De hoppas att boken ska nå så många som möjligt – till exempel dagispersonal och lärare, som i sitt arbete kommer i kontakt med barn som firar religiösa fester vi kanske inte vet

någonting om.

– Men vi hoppas också den når människor som vill göra bra business. Känner vi till vilken presentkultur som kopplas samman med muslimernas id al-fitr eller hinduernas diwali? Tredje dagen före diwali brukar man till exempel göra större anskaffningar till hemmet, köpa ett smycke – eller till och med en bil! säger Pyhäranta.

Går vi på gatan i oktober-november och ser en lägenhet som är beklädd med ljus – både elljus och levande ljus – kan vi kanske gissa oss till att någon som bor där firar diwali. Och går vi in på en thailändsk restaurang och ser ett träd där man ska lägga sedlar vet vi att den buddhistiska kathina-ceremonin närmar sig – för pengarna får munkarna nya klädnader.

– Boken berättar om sådant som sker hos grannen, här hemma i Finland, mitt ibland oss.

En intressant fest – karva chauth

En av bokens mest speciella fester är *karva chauth*, en nordindisk fest som innebär att fruarna fastar för sina mäns hälsa. Festen firas vanligen i oktober och inleds med att de gifta kvinnorna vaknar före soluppgången och äter och dricker – efter soluppgången fastar de nämligen hela dagen. Kvinnorna umgås, gör hennatatueringar och avstår från allt hushållsarbete. När kvällen kommer höjer de en sil (javisst, en sådan som används i köket!) mot himlen och försöker få syn på först månen och sedan på sin man genom den. Lyckas det bjuder deras män dem på mat och dryck, för då har fruarna gjort sitt för att männen ska må bra och inte råka ut för några olyckor eller motgångar.

ILLUSTRATION: MALIN AHO

Fjäderlätt berörd

SERIE. För att hitta meningen i livet måste man lyssna. Samtidigt krävs det både mod och tid att våga låta sig beröras av svaret. I andra delen av sin serie för Kyrkpressen skriver pastor Britta Hermansson om hur Gud talar.

ENDAG i bilen lyssnade jag på en sång. En strof berörde något i mig, varsamt. Beröringen var fjäderlätt men hade ändå en tyngd jag lärt mig känna igen. Beröringen är så stilla att man lika gärna kan ruska på sig och låta den försvinna, som att uppmärksamt lystra till dess ärende. Jag valde att lystra, låta mina sinnen följa beröringen. Strofen i sången är: "Du har en mening med ditt liv, så gå med stora kliv rakt in i ljuset." Sången sjungs så innerligt vackert, med den finlandssvenska accent jag tycker så mycket om. Det är **Maria Cederholm** som sjunger, jag fick skivan i min hand på en kvinnoweekend i Pörkenäs för några år sedan. Jag spelade den om och om igen. Jag kände himlens hälsning mitt i vardagen.

Texten påminner mig om den tunna hinnan mellan mina vardagliga bekymmer och det rike som pågår innanför allt detta. Det som gör skillnad och låter mina dagar fyllas av mening. Jag vill gå med stora kliv rakt in i ljuset.

JUST DÅ VISSTE jag också att en hel del skuggsidor varit påtagliga under en lång tid. Jag var också medveten om att platsen där jag för stunden hade satt ner mina fötter var en tillfällig vilosten. Nu var det dags att lyfta en fot och ta ett kliv vidare. Med andra ord, jag visste något om mitt liv och insåg just då att han som vet och vars ögon överfar

"Våga stanna upp, bli uppmärksam på ditt eget inre liv och den varsamma fjäderlätta beröringen som har ett ärende."

hela jorden också har omsorg om mig. Som en hastig smekning över kinden kunde jag ana närvaron. Fjäderlätt och med tyngd på en och samma gång. Att få gå med stora kliv lockade mig vidare. Det gav en knuff i rätt riktning, på några viktiga plan. Det handlade om mod, kraft, hopp, tro och kärlek. Jag bestämde mig för att kliva på i det jag också visste var nödvändigt.

Sedan blinkade jag till vänster, parkerade min bil och gick in på stormarknaden för att handla. Du vet, ost, frukt, mjölk och yoghurt.

LIKA GÄRNA som de stora erfarenheterna i livet kan också vardagen bli en kontaktyta. Det är nödvändigt att låta livet pågå där tills de riktigt stora händelserna drabbar livet. Annars blir det lätt alltför flyktigt. Kopplingen till andra världar större än den här kan lätt bli alltför fjärran och främmande. Det behöver inte betyda att jag tenderar att bli avskärad eller världsfrånvärd. Snarare kan olika erfarenheter hjälpa mig hitta en väg in till djupare plan mitt i allt som pågår. Alltför många av oss famlar febrilt efter mening när det svåra och många gånger överraskande sker. Det är nog oundvikligt, men kanske det ändå är så att vardagskliven mellan världarna inte behöver vara så långa. Det kan vara mycket närmare än vi tror. För mig kallas den värld jag bär inom mig för Guds rike. Det är gott att Jesus också kallar den så. För jag vill inte vandra in i detta lyssnande utan hans sällskap. Det är en väg jag börjar känna igen. Där finns tro, hopp och kärlek. Ibland märker jag det.

Uppmärksamhet och en viss igenkänning leder åt det hållet. Att ha respekt för vad som sker i ens eget liv

är nödvändigt. Det är inte alltid i gemenskap med andra eller någon annans framställning som lockar fram den berättelsen inom oss. Vi bär alla på vår egen. Visst, ibland kan ett sammanhang tillsammans med andra likasinnade hjälpa till, men det behöver inte vara så. Det kan till och med i vissa tider lura oss till en mer ytlig reflektion. Våga stanna upp, bli uppmärksam på ditt eget inre liv och den varsamma fjäderlätta beröringen som har ett ärende. Analysera inte för mycket tillsammans med andra, utan våga stanna en tid i det du själv berörs av. Försök hitta ord för vad som sker, gör en liten anteckning någonstans och skriv ett datum. Återkom till dessa anteckningar och när tiden är mogen, dela med någon som är förtroende värd i ditt sammanhang. Kanske du också kan be med psalmistens ord: Vänd min blick bort från det meningslösa.

EN DAGBOK eller någon form av loggbok visar sig för många bli till stor hjälp. En registrering av tillvarons små och större händelser. Min pappa hade för vana att varje dag skriva en notering om temperaturen utanför köksfönstret, några besök på fågelbordet och annat som i hans värld hade betydelse. Någon gång per år gjorde han sedan vackra diagram på millimeterrutat papper med en sylvass blyertspenna. Staplar, berg och dalar som i utseende påminde om den flimrande bilden på en skärm kopplad till hjärtat, med en synlig EKG-kurva.

I hans diagram fanns snödjup, temperatur morgon och kväll samt några olika dateringar för mer extrema förhållanden i väderbilden. Som barn förstod jag aldrig meningen, men i dag kan jag ana en betydelse och även skönhe-

ten i ett fint hantverk. En sorts loggbok över livets växlingar, det återkommande och undflyende som handlar om att år läggs till år, på samma sätt som diagrammen växte i antal med tiden. Det handlar om en respekt för tingen utanför vår mänskliga kontroll. Han lade ner pennan en dryg vecka innan han avslutade sin vandring på den plats som var hans på jorden. En sista anteckning av temperaturen i en liten blå noteringsbok, så var det bara en kort sträcka kvar.

Så gå med stora kliv rakt in i ljuset. Den som berör går med.

BRITTA HERMANSSON

MOGNA VACKERT

I EN SERIE PÅ SEX DELAR SKRIVER BRITTA HERMANSSON OM ATT HITTA TJUSNINGEN I ATT LEVA SITT LIV HÄR OCH NU.

TEXTERNA ÄR ETT PLOCK UR BOKEN MOGNA VACKERT – MED RYTM, RIKTNING OCH RESSÄLLSKAP.

BRITTA HERMANSSON ÄR PASTOR I EQUENIAKYRKAN I SVERIGE. HENNES BÖCKER HAR GETTS UT AV FÖRLAGET LIBRIS.

PRESENTATION

Stiftet
och boken

Det här med årsböcker känns kanske inte alltid som det häftigaste man kan fördjupa sig i, men faktum är att temat är rätt så kan en årsbok alla gånger vara värd en genomläsning.

Årsbok för Borgå stift 2016 har i år temat "Frivillig". Temat känns synnerligen aktuellt i en tid när församlingar kämpar med knaper ekonomi och man betonar att församlingarna inte endast kan vara serviceproducerande organisationer utan i allt högre grad måste bygga på frivilliga insatser.

Frivilliga får naturligt nog komma till tals i årsboken. De beskriver hur det känns att vara delaktiga och behövd, bland annat i flyktingarbete, i praktiska fixargrupper, i söndagsskolan och i samtalsgrupper.

– Det är viktigt för en själv att få känna att livet är så mycket mer än mitt bekväma liv här i Finland, säger Pia Siegrids som deltagit i flyktingarbete i Åbo.

Bland skribenterna finns biskop Björn Vikström, Robert Lemberg, Björn Wallén och Hilkka Olkinuora. Olkinuora lyfter förtjänstfullt fram tabun som kan finnas inom frivilligheten. Ska man som frivillig få tänka på sig själv och vad man får ut av sin insats? Får man tröttna och ge upp?

Björn Vikström å sin sida sammanfattar det frivilliga uppdraget så här: "Frivillighet är egentligen inte i första hand en hobby eller ett tidsfördriv, utan vårt svar på ett konkret behov." Något som förstärker inte utesluter trivsel och glädje, tillägger han.

Traditionsenligt hittar man också en krönika över vad som hänt i stiftet under det gångna året samt kontaktuppgifter till församlingar och organisationer.

ULRIKA HANSSON

Lyfter fram kvinnorna bakom väckelsen

EVANGELISTSYSTRARNA. Föreställningen Missionären, som nyligen fick Svenska kyrkans kulturstipendium, berättar en tidigare oskriven historia om kvinnorna som spred evangeliet.

TEXT: MAJKEN ÖST-SÖDERLUND

Föreställningen påminner om ett väckelsemöte. Alla ingredienserna är där. Kyrkorummets stolarna som står i en ring, dragspelet, gitarren och de båda evangelisterna iklädda tidstypiska kläder, sedesamma skjortor som går högt upp i halsen och långa kjolar.

Redan vid ingången får alla åhörare välja ett nytt namn, som blir deras tilltalsnamn under kvällen. Det finns bara kvinnonamn att välja på, namn som Flora, Gertrud och Albertina. När föreställningen börjar går de båda evangelisterna runt i cirkeln bland åhörarna. Alla blir välkomnade med sitt nya namn och med en lång och suggestiv handtryckning.

Vilka var de, kvinnorna som skidade, åkte spark, cyklade och gick mellan byarna? De som sålde andlig litteratur, höll söndagsskola, bönemöten och väckelsemöten i stugorna och kapellen. Några bodde tillsammans. Hade de lytt uppmaningen i Markusevangeliet där det står att Jesus sände ut dem två och två, eller fanns det kvinnor som helt enkelt valde bort familjelivet och såg evangeliskallet som en fristad, en möjlighet att få leva ut sin kärlek både till Gud och till en kvinna?

Malin Hellqvist Sellén har tagit fasta på det senare. Hon hittade några fotografier i ett fotoalbum som hennes farföräldrar hade haft. Det var bilder av evangelister och missionärer som gästade den Västerbottniska byn. En av bilderna visade två kvinnor som hon uppfattade som lesbiska.

– Det blev en krock i huvudet på mig. Jag förknippar dagens frikyrka med konservativa värderingar när det gällde hbtq-frågor. Att lesbiska kvinnor skulle ha verkat inom väckelserörelsen var ingenting jag hade föreställt mig. Fotot väckte fantasier och lust att

veta mer om hur det faktiskt förhöll sig.

Malin började göra efterforskningar, fick tillgång till dagböcker och brev. Hon fick kontakt med släktingar till nu döda missionärer som ville berätta. Resultatet blev föreställningen *Missionären* som under hösten har turnerat runt i Sverige och som fortsätter under våren, eventuellt med spelningar också i övriga Norden.

– En bit in i researcharbetet förstod jag att väckelserörelsen inte hade några nationsgränser den fanns också i Norge och i Finland. Jag blev väldigt fascinerad över det handlingsutrymme som de här kvinnorna hade, de var radikala, de införde kvinnlig rösträtt i församlingarna långt innan kvinnor fick rösta i riksdagsval, de skapade jämställda och jämlika mötesplatser.

Efterlängtat berättelse

Malin Hellqvist Sellén är koreograf, rörelsen och den fysiska gestaltningen har en central plats i hennes föreställning. Hon visar kropparnas uttryck, åtrån dold i hövisk klädsel och sedesamt leverne. Är rörelserna i föreställningen en helig dans i vördnad inför Skaparen eller är den en bultande kärleks pockande uttryck. Eller både och? Malin hävdar inte att alla evangelister och missionärer var lesbiska. Långt därifrån. Men de fanns och det är deras berättelser hon velat synliggöra.

– Det är uppenbart att många längtat efter att höra dessa berättelser. Föreställningen har fått oerhört positiv respons, många kommer fram och tackar efteråt och delar historier av egen kännning.

Motsatta reaktioner finns också. De som hävdar att det inte går att vara kristen och homosexuell, än mindre evangelist eller missionär.

FÖRESTÄLLNINGEN MISSIONÄREN vill ge kropp och röst åt ett stycke oberättad och ogestaltad historia – lyfta det historieskrivningen utelämnat. På fotot Lotti Törnros och Meliz Karlge. FOTO SOFIA RUNARSDOTTER

"Med tanke på att kyrkan diskriminerat, kränkt och osynligt både frikyrkliga, kvinnor och framförallt homosexuella känns det som ett erkännande att få priset."

Malin Hellqvist Sellén

– Men de reaktionerna har varit försvinnande få i jämförelse med det enormt positiva bemötande föreställningen har fått.

Malin ger röst åt de lesbiska kvinnorna på samma sätt som väckelserörelsen en gång gav vanliga människor en röst. De får vittna, berätta sin egen berättelse, oemotsagd. Föreställningen bygger på citat från dagböcker, brev, poesi, anteckningar och intervjuer.

– Vissa citat är autentiska, men det mesta är fiktivt, inspirerat från verkliga berättelser. Jag vill inte lämna ut några namn, det känns viktigt att var och en får identifiera sig själv.

Malin, som själv inte kallar sig troende, har försökt visa samma respekt mot kvinnornas tro som mot deras sexualitet.

När "systrarna" med vacker stämsång klämmer i och sjunger "Har du mod att följa Jesus" eller "Jubla nu mitt sälla hjärta" är sångerna förstas valda

PÅ TVÄREN JOHAN SANDBERG

Inget nytt Hosianna

Ett nytt kyrkoår har börjat. Under det kommande året får vi säkert höra talas om

Martin Luther och reformationen både en och annan gång. Det nya kyrkoåret gav också fle-

ra psalmer bakom det svar-ta sträcket på boken.

Det var en välfylld kyrka som tog emot det nya kyrkoåret. Frikyrkorna inom församlingens område var speciellt inbjudna till gudstjänsten och predikant var en ung frikyrkopastor. Han talade långsamt och tydligt,

som om han inte gjort annat än predikat i de luther-ska katedralerna varje söndag. Han berättade bland annat om den symboliska skillnaden mellan då en kung under den bibliska tiden kom ridande på en åsna eller på en häst. Kom kungen i fredliga avsikter

tog han åsnan ur sitt stall, annars tog han sin häst. Och med tanke på Kyrkpressens vits senaste vecka bör det kanske påpekas att baptistpastorn gav uttryck för att vara mera åsne- än hingstvän.

Min tanke efter gudstjänsten var att det kanske

är fel söndag för kyrkan att ta i bruk nya psalmer den första advent. Advent är ju förknippad med många traditioner och dit hör ju också adventspsalmerna som helt enkelt måste sjungas: Hosianna, Bered en väg för Herren och många andra.

Två nya psalmer fick plats

i gudstjänsten. Men det kommer flera söndagar.

Jag kom heller inte för de nya psalmernas skull. Jag kom för de gamla. Och för att höra frikyrkopastorn. Ska jag vara riktigt andlig borde jag också säga att jag kom för att möta Gud.

Jag blev inte besviken.

för att budskapet kan tolkas. Men några ironiska undertoner finns inte. Malin Hellqvist Sellén säger sig inte tro på ironi som uttrycksform.

– Vi blev hedrade av att få Svenska kyrkans kulturpris. Med tanke på att kyrkan diskriminerat, kränkt och osynliggjort både frikyrkliga, kvinnor och framförallt homosexuella känns det som ett erkännande att få priset. Vi har också blivit inbjudna till att spela en föreställning i Sofia kyrka i Stockholm. Det var fint och starkt.

Malin berättar att hon själv deltagit i varenda föreställning av Missionären som getts, både i Västerbotten och i Stockholm.

– Jag blir fortfarande berörd varje gång. Det är lite märkligt. Men publikresponsen är så stark att det blir meningsfullt för mig att närvara i rummet. Det här är aktuellt trots att det handlar om början av 1900-talet fram till

1950. Bland annat finns ett citat av en kvinna som säger att hon blir irriterad varje gång folk frågar henne varför hon valt bort barn. Har hon valt bort barn? Hon träffar ständigt barn i söndagsskolan och i barngrupper. Hon har valt alla barn. Biologi är inte allt. Hennes familj är större.

Mot slutet av föreställningen läses en mängd olika kvinnonamn upp, kvinnor som arbetat som missionärer, evangelister, officerer och soldater i Frälsningsarmén. Alla de som kämpat mot kylan i kapellen, mot fördomarna, mot utgifter som nästan alltid varit lite större än inkomsterna, mot känslor av ensamhet och vanmakt trots att de vikt sig liv åt den Högste.

– Jag ville skapa en andaktsfull stund då vi tänker på de lesbiska missionärer som äntligen fått sin historia berättad.

När allt är klart går skådespelarna en runda till bland alla åhörare med

en plåtbuk i handen. Alla får en hembakad syltkaka. Några sitter kvar andaktsfullt med kakan i handen. Kroppen har tagit plats. Kyrkkaffet är upp till var och en att bereda.

FAKTA

- **Föreställningen Missionären** har turnerat på olika håll i Sverige.
- **Malin Hellqvist Sellén** är koreograf, utbildad vid Danshögskolans koreografutbildning.
- **Hon arbetar** utifrån ett feministiskt perspektiv. I sina föreställningar vill hon synliggöra makten och tänja gränsen för det möjliga.
- **Hon har tidigare** gjort bland annat Pågående, Inom rimliga gränser, Rosa löften, En kristen kväll, Bättre folk, Kung Kristina och Dom ger ta-ken kropp.

Svårt tema med lätt hand

BOK

Den blinda fläcken

Författare: Henrietta Clayhills
Förlag: Vilda Förlag 2016

Erika är journalisten och tvåbarnsmamman som plötsligt blir lämnad av sin man Jukka. Det blir start-

skottet för många nya livsval och möten. Erika flyttar till Irland med sina barn, träffar en ny man och flyttar tillbaka till Finland. Det enda som förblir konstant är hennes arbete som journalist, ett jobb hon älskar.

Ett huvudtema i romanen är främlingskap, svårigheten att hitta sin plats i ett nytt land. I boken är det bland annat Derek, Erikas kanadensiska sambo, som kämpar för att ta sig in i det finländska samhället. Ock-

så Erika kultur- och religionskrokar en del i Dublin. Hur gör man om barnen inte platsar i vare sig protestantisk eller katolsk skola?

Henrietta Clayhills skriver nästan starkast och mest intresseväckande om journalistiskt arbete. Författaren har gjort en lång karriär inom samhällsjournalistik vid Yle. Hon skildrar också det komplicerade förhållandet till tonårsbarn med en fingertoppskänsla som känns väldigt äkta och

Ta ner musiken från himlen

TEATER

Niin kuin taivaassa
(Så som i himmelen)

Regi och bearbetning: Fiikka Forsman
I rollerna bl.a.: Jari Hieta-nen, Emmi Kangas, Jorma Tommila, Kirsi Asikainen och Jenny Malmberg.
Teater: Vaasan kaupungin-teatteri

Kay Pollaks film "Så som i himmelen" (2004) har i teaterversion redan visats flera gånger i Finland. I höst har turen kommit till Vaasan kaupunginteatteri. Den kända "Gabriellas sång" sjungs på svenska och är kvällens höjdpunkt. Tack till **Jenny Malmberg** för det!

Teaterversionen har i stort samma struktur som filmen: den berömda hjärtsjuka dirigenten Daniel Daréus återvänder till hem-trakterna för att ta det lugnt men blir engagerad som körledare i församlingen. Han söker ett sätt att organiskt sammanfoga de individuella rösterna i kören, men det emotionella experimenterandet väcker ont blod hos kyrkoherden. Så uppstår en inomkyrklig konflikt.

Det jag gillar hos Pollak är själva hans uppsåt och engagemang i människans behov av att uttrycka sin andliga längtan. Han är engagerad också i kyrkans tillkortakommanden. Lite trött blir man av att än en gång möta stereotypen av inskränkt, skenhelig och sexrädd präst som inte sällan skildras i konsten. Här räddas denna gestaltning ändå lite av att kyrkoherden också tilläts genomgå en utveckling och möta sitt eget

behov av hjälp.

Mest imponerad är jag ändå av **Kirsi Asikainen** i rollen som hans fru. Hon lyckas uttrycka både frigjord sensualism, tveksamhet och styrka på ett förankrat sätt. Det känns som om hon är på riktigt. Oklart blir det ändå varför hon ska framföra sin kyrkokritik till sin man i berusat tillstånd – den skulle bli så mycket starkare (liksom i filmen) om hon var nykter.

Ett visst problem med Pollaks text (bearbetad för teatern av **Sofia Aminoff**) är ändå att den har en tendens till stora och allmänna ord liksom till väl snabba förändringar av människor. I **Fiikka Forsmans** regi blir det inte klart varför Daréus vill bli körledare efter att först ha tackat nej. Man förstår inte heller varför Gabriellas man är våldsam. Gärna kunde också **Jari Hietanen** som Daniel Daréus ha lärt sig dirigera proffsigare.

Pollak verkar vilja lite för mycket på en gång. Pjäsen handlar om att hitta och tro på sin egen röst, om kyrkans skuldbeläggning, om musik som ett andligt flöde som behöver tas ner från himlen, om gemenskap med mera. Mängden teman medför breda svep som leder till en viss ytlighet och splittring. Budskapet hin-ner inte alltid komma ända ner i hjärtat. Och ibland blir det lite för mycket skrik och uppsluppenhet.

Men scenografin fungerar fint och pjäsen är textad till svenska.

För den som önskar ett råd när det gäller att få folk till kyrkan ger pjäsen besked: Tala om svaghet. Då kommer folk.

■ CATHARINA ÖSTMAN

JENNY MALMBERG med kören. FOTO: LINUS LINDHOLM

ibland smärtsam.

Det jag som läsare börjar sakna är känslan av att bli inslängd i en hetsig dialog eller känslig situation utan förvarning, utan förklaringar eller tillrättalägganden. Efter ett gräl mellan Erika och Derek skulle jag exempelvis gärna slippa meningar som "Åååh. Erika önskar att Derek inte hade sagt så där." och i stället hoppa direkt till "Hon stirrar på den stumma teverutan ...".

Ibland blir jag också osä-

ker på vem det är som talar till mig. När en synpunkt inflikas görs det ibland inte som en tanke eller replik av de agerande, utan som en knackning på min axel av författaren.

Jag uppskattar ändå att svåra ämnen också kan behandlas med lätt hand, utan att de för den skull stjälp-er över i ytlighet. Och visst vill jag veta hur det slutligen ska gå för Erika och hennes familj.

■ ULRICA HANSSON

PSALMVÄVEN DECEMBER

1 R	2 N	3 T		4 F	5 O	6 C	7 S		8 H	9 M	10 D	11 B	12 L	13 U		14 S	15 V	16 H
17 T	18 A	19 D		20 M	21 N	22 J	23 B		24 G	25 M		26 A	27 H	28 R	29 S	30 F		
31 P	32 G	33 K	34 K	35 C	36 A		37 I	38 V	39 T		40 G	41 M	42 J	43 S	44 F	45 E	46 D	47 T
48 O	49 H	50 U		51 P	52 I	53 D		54 A	55 N	56 G	57 M	58 B	59 V	60 R	61 I	62 M	63 G	64 L
65 A	66 H	67 D	68 E	69 N		70 S	71 U	72 J		73 M	74 S	75 P	76 K	77 B		78 F	79 D	80 T
81 L	82 N	83 T		84 A	85 R		86 D	87 U		88 C	89 K	90 O		91 S		92 A	93 G	94 J
95 F	96 P	97 E	98 L	99 H	100 O	101 I	102 C	103 B	104 D		105 A	106 J	107 V		108 F	109 G	110 R	
111 E	112 T	113 C		114 R	115 F	116 M		117 U	118 N	119 H	120 L	121 A	122 O	123 J	124 B	125 V	126 K	127 A

Konstruerat av ANN HUSMAN

- A Svindel 105 121 65 92 36 26 127 84 18 54
- B Verdiopera 58 11 103 77 23 124
- C Gräns, mest ekonomisk 88 35 113 102 6
- D Vanlig bostad 67 10 104 46 53 19 86 79
- E Trädklättrande litet rovdjur 45 68 97 111
- F Ta i sina armar 115 4 95 30 108 44 78
- G Satt runt runt bord 40 93 63 24 32 56 109
- H Är farlig vinterbacke 119 49 66 16 8 99 27
- I En Rehn 37 61 101 52
- J Fräck som en fågel? 94 106 123 42 22 72
- K Passar till skinka 33 89 76 126 34
- L Struntprat 12 81 64 120 98
- M Hörs nu i varuhus 9 25 57 116 41 20 62 73
- N Känd för surhet 55 69 2 118 21 82
- O Kan man till gröten 122 5 100 90 48
- P Belåten 75 96 31 51
- R Förnuftsvidrig 28 60 114 1 85 110
- S Krigsmakt 70 43 14 91 7 74 29
- T Flit 3 47 17 83 39 112 80
- U Hon kan vira 50 71 87 117 13
- V Är t ex glögg 125 107 15 38 59

PSALMVÄVEN

Fyll i de ord som sökes på raderna A-V. Motsvarande siffra i kombination med radens bokstav finns i rutfältet upptill. Flytta över bokstäverna så att den första bokstaven på rad A motsvarar A105, den andra 121 o.s.v. Den färdiga texten i rutfältet bildar en psalmvers. De första bokstäverna i raderna A-V bildar psalmens namn.

Oftast håller sig Psalmväven till den nya psalmboken, men för att det ska vara klurigt kan det ibland hända att vi använder oss av en äldre version av någon psalm.

Rätt svar på förra Psalmväven är psalm 472, vers 2, som börjar med orden "Ansvaret vi bar i glädje". Vinnare i förra Psalmväven är: **Senia Bachmann**, Solf, **Solveig Forsberg**, Esbo och **Peter Granfors**, Helsingfors. Grattis! Prisböckerna kommer på posten.

SKICKA IN!

Skicka in din lösning till Kyrkpressen, Sandvikskajen 13, 00180 Helsingfors senast 3.1.2017. Märk kuvertet "December-psalmväv". Bland de rätta svaren lottar vi ut tre bokpris. Lycka till!
Psalm nr och vers i Psalmboken:

Som börjar med orden:

Namn & adress:

LEDIG TJÄNST

Vi söker en

**LEDARE FÖR
KYRKANS BARN-
VERKSAMHET**till arbetsteamet
i Ekenäsnejdens
svenska försam-
ling.Är du intresserad av att
jobba med barn och kyrk-
ligt arbete, bland annat i
dagklubbar och med besök
i daghem?Ansökan skall vara inläm-
nad **senast 22.12.2016** till
Ekenäsnejdens svenska för-
samling/ Anders Lindström,
Larssonsv. 1, 10600 Ekenäs.Närmare uppgifter om
tjänsten finns på försam-
lingens webbplats www.ekenasnejdensforsamling.fi
Info: khde Anders Lindström
0400- 527 488,
barnledare Helena
Hollméus 044-755 3611

MARKNAD

ÖNSKAS HYRA

Liten bostad i Hfors södra
stadsdelar febr-maj 2017 pga
rörreparation.
vänl. ring 040 707 7701

UTHYRES

Stiftelsen Lillesgården erbjuder
förmånliga pensionärsbostäder
(ettor) i Nordsjö, ej service-
boende. 0505903780 må-to
9-12.Etta i Åbo Elinantie (stud.byn)
Sundberg 04053894253r+k+b, 77m2, modern och
ljus radhusläg. i Vasa. Hyra
890€+vatten. Ledig 1.1.2017.
Tel: 050-5489 745

Så stillnade byn

är temat för årets julkonserter med
Helsingebygdens kör: 14.12 kl. 19 i
Heliga Hjärtats kapell i Berghäll, Kris-
tinegatan 1, samt i Helsing kyrka S:t
Lars, Kyrkovägen 45, den 17.12 kl. 18.
Då medverkar Vanda Lucia med följe.
Mera info på www.hbk.fi

Lucia i kyrkor, med hästar – och i en radio nära dig

På tisdagen firar vi luciadagen, men
den som har svårt att vänta kan tjuv-
starta luciafirandet i Sundom redan på
söndag klockan 16.Luciatåget med hästar startar från
Sundomvägen 148. Deltagarna upp-
manas ta med lyktor eller facklor. Re-
flex och reflexvästar sätts i fickan under
vandringen. Luciaföljet vandrar över
Norra backen och avslutar vandringen
vid Sundom kyrka där deltagarna bjuds
på glögg och pepparkaka.**Luciamorgon i Vasa**Vasa svenska församling bjuder in
till en stämmingsfull luciamorgon tis-
dagen den 13 december klockan 11 i
Trefaldighetskyrkan. Luciamorgonen
är extra speciell i år eftersom Brages
lucia kommer att krönas vid tillfäl-
let. Kröningen sköts av Solf försam-
lings kyrkoherde **Ann-Mari Audas-
Willman**. Församlingens medarbetar-
kör under ledning av **Monica Heikius**
medverkar med sång. **Camilla An-
dersson** spelar tvärflöjt. Luciamor-
gonen avslutas med glögg och pep-
parkakor.**Finlands lucia**Finlands lucia
Ingrid Holm
lyser upp i vin-
termörkret och
uppträder direkt
i Yle Vega på lu-
ciamorgonen kl.
09.16. Tillsam-
mans med si-
na tärnor bju-
der hon på tra-
ditionella lucia-
sånger.**INGRID HOLM** är
Finlands lucia 2016.
FOTO: HANNES VIC-
TORZONKröningen sker i Helsingfors dom-
kyrka kl. 17.00 och sänds direkt i Yle
Fem och på Arenan. Förutom Lucia med
tärnor uppträder också Muntra Musi-
kanter, Evivakören och **Geir Rönning**.
Programledare för sändningen är **Son-
ja Kailassaari** och **Mårten Svartström**.
• **Yle Vega** tisdag 13.12.2016 kl. 09.15
• **Yle Fem** tisdag 13.12.2016 kl. 17.00
YLE ARENAN**FÖR FLER** luciatåg, luciakröningar och
luciaandakter – läs din församlings an-
nonsering. FOTO: CHRISTA MICKELSSON**KYRKAN I ESBO⁺**
Esbo kyrkliga samfällighet**KUNGÖRELSE**Gemensamma kyrkofullmäktige i Esbo kyrkliga samfällighet
sammanträder onsdagen den 14 december 2016
kl. 18.45 i Esbo stads fullmäktigegård vid Esbogatan 5.

Ärenden

1. Anja-Riitta Luomas avsked från suppleantskapet i utvärderingsdirektionen
2. Församlingarnas framtidsdokument för åren 2017–2021
3. Programmet för begravningsväsendet för åren 2017–2021
4. Esbo kyrkliga samfällighets budget för år 2017 och förslag till verksamhets- och ekonomiplan för åren 2017–2019
5. Rivning av den gamla församlinggården i Dalsvik
6. Anläggandet av en barnminneslund på Klockarmalmens begravningsplats

Kungörelsen och föredragningslistan är
framlagda 7.12–14.12.2016.

Esbo 29.11.2016

Stig Kankkonen
ordförande för gemensamma kyrkofullmäktige**KOMMANDE RESOR:**

- 3.–5.2. Jokkmokks vintermarknad
- 11.2. Så som i himmelen, Vaasan Kaupunginteatteri
- 15.–20.2. Skidskytte-VM i Österrike
- 23.–26.2. Skid-VM i Lahtis
- 3.–7.3. Vasaloppet
- 12.–16.4. Påskresa till St. Petersburg
- 27.4.–4.5. Det vackraste av Europa: Rhendahlen, Rüdeseim, Mainau och Montreaux
- 28.4.–4.5. Krigshistorisk resa till Svir
- 12.–15.5. I Hildgards fotspår
- 12.–18.6. Saima kanal, Viborg, Kronstadt, St. Petersburg och Nöteborg
- 31.7.–6.8. Vandringsresa, Österrike
- 28.9.–4.10. Kultur- och vandringsresa till Umbrien i mellersta Italien

**Vi önskar alla våra kunder och samarbetspartners
en riktigt God Jul!****Bekanta Dig också med våra www-sidor.
Populära stadssemester osv...**

ANMÄLNINGAR OCH YTTRELLIGARE INFORMATION:

myynti@kokkolanmatkatoimisto.fi
www.kokkolanmatkatoimisto.fi**Kokkolan Matkatoimisto
Karleby Resebyrå**

Fabriksg. 8, 67100 Karleby. Tfn (06) 823 8300, fax (06) 823 8346

*Tryggt i ditt egna hem***VÅRD, OMSORG OCH HJÄLP**Behöver du eller dina anhöriga hjälp i hemmet för att leva ett självständigt liv?
Valikom Gärd erbjuder hemvårdstjänster i Lovisa och Valikom området. Hemvårdstjänsterna hjälper seniorer, människor med psykisk ohälsa och missbrukare att klara sig i sina egna hem.

Vi hjälper med vardagliga sysslor som:

- matlagning och matinköp
- utryttande av ärenden
- utevistelse
- hygien och klädvård
- läkemedelsförsörjning
- sjukvårdstjänster

Hemvårdstjänsterna baserar sig på en personlig vård- och serviceplan. Personalen är utbildad inom sjukvården och alla jobbar på Valikom Gärd, som utgör en del av den inhemska Cylläne Tidars Hem-koncernen.

Ta kontakt! Vi gör en personlig vård- och serviceplan samt planerar hemvårdstjänster, utgående från dina behov och önskemål, med över 25 års värdefull erfarenhet.

kotihoviva.fiCYLLÄNE TIDARS HEM/Valikom Gärd, Besjövägen 5-7, 07910 Valikom, www.kulttuurikeskus.fi
Tina Wilström, tel. 044 517 2750 och Barbara Grandell, tel. 050 556 7955

INKAST MARIA SUNDBLOM LINDBERG

Maria

VI SATT på tredje raden. Jag lutade kinden mot morfars stickiga rock. Han hade kammat det vackra gråa håret bakåt med Gahns Keratin och han doftade Tabac. Morfar sjöng om jorden som var härlig och granens ljus fladdrade i julmorgonen. Det var underbart och underbarast av allt var att prästen bara talade om mig. Hela tiden. Varje gång han sa mitt namn så pickade jag morfar i sidan och han skrattade. Jag kände mig sedd och särskild.

JAG STOD PÅ tredje raden. Minns inte om jag var en herde eller en kamel men fleecemanteln var i alla fall ful och brun. Jag var rätt förvånad över att jag hade hamnat här. Längst bak i den bruna massan, jag var ju ändå en Maria ... Men mest förvånad var jag över att alla i julspelet hade repliker, alla utom just Jesus mamma. Hon satt tyst på en furupall och stirrade ner på den nakna dockan i krubban. Josef var också ganska blek och trist. Den första julen hade nog inte varit så rolig ...

VI KOM FÖR SENT. Fick inte plats i härbärgat fast min mage var betydligt större än vaktmästarens. I stället fick vi extrastolar bakom en pelare och kunde bara lyssna på julevangeliet. Kanske det var för att jag väntande mitt första barn men plötsligt mötte jag henne för första gången. Hud mot hud i julnatten insåg jag vidden av hennes mod. Jag kände hennes styrka. Förstod att hennes tystnad inte var brist på känslor utan snarare ordlös förundran. Hon steg ut ur glansbilden och blev en förebild. Min föregångare. Min favorit.

BARNET HÅLLER krampaktigt i mammans blåa mantel. Hon har lagt sin kind mot barnets. Ömhetens moder heter ikonerna och bilden drabbar mig, som fast jag har oändligt med ömhet ändå inte räcker till. Barnet är beroende och behöver hela tiden våra kinder. Kinderna blir visserligen slappare med åren men kärleken får inte förlora sin spänst. Närhet och acceptans heter koden till barns självkänsla, och med tanke på Sonens kaxighet så hade han nog fått en hel del kramar. Fast han är särskild och svår. Maria är moder och madonna men mest mänskliga. I like.

HON ÄR som en barndomsvän som hängt med och hela tiden. Vissa perioder har kontakten varit sporadisk och hennes livsval har känts lite märkliga men varje gång vi mötts har det ändå varit väldigt givande. Med åren har jag börjat uppskatta hennes lågmälda styrka allt mer och i dag är det mycket oftare jag som ringer. Acceptansen och närheten är nämligen inte bara förbehållen Sonen utan den gäller också mig.

Maria Sundblom Lindberg är psykoterapeut, präst och publicist.

”Närhet och acceptans heter koden till barns självkänsla, och med tanke på Sonens kaxighet så hade han nog fått en hel del kramar.”

EUTANASI RÄTTIGHET

Alla har rätt att bestämma själva

Mina ögon föll på framsidan av KP nummer 47 och rubriken ”Debatten om eutanasi ...”, samt citaten i ingressen ”Det finns inga kristna motiveringar för aktiv döds-hjälp”, och ”Om livet är en gåva av Gud, tar han den tillbaka om vi ger den”.

Bägge uttalandena visar en form av religiös fanatism. Det finns lika få motiveringar, kristna eller andra, som skulle förneka dödshjälpen. Tillika finns det inte heller bevis för att livet skulle vara Guds gåva. Det är bara mänskliga åsikter och visst har människan rätt till egna åsikter och tro. Människan har rätt att bestämma över sitt eget liv, utan att någon befattar sig med det. Av läkarna vill inte 30 procent utföra eutanasi!? Beslutet fattas inte av läkarna utan personen själv, som ber om hjälp i sin nöd.

Smärtan kommer varken från Gud eller djävulen, utan är en fråga om biologi och medicin, inte religion. Bättre att skatta åt förgängelsen för egen hand, än att dvälas i outhärdliga smärtor. Olkinuora frågar ”Vems är livet?”. En befängd fråga! Svaret är helt entydigt: mitt liv är mitt och jag bestämmer över det, ingen annan får blanda sig i det. Olkinuora undrar om livet är en gåva av Gud ... Alltså hon hyser själv tvivel! Livet är en fråga om evolution, inte religion, som är ett mänskligt påhitt, ibland djävulskt sådant. Olkinuora hävdar att det ryk-

”Smärtan kommer varken från Gud eller djävulen, utan är en fråga om biologi och medicin, inte religion.”

tas om att ...!? Rykten är påståenden och skall inte spridas. Ålder och eutanasi har inget samband eller betydelse. Om en person inte vill leva av någon orsak, får inget hindra att personen fattar sitt beslut, oberoende av andra tankesätt. Bibeln är bara mänskliga åsikter sammanfattade för evigheter sedan. Östman tror att galluparna är missvisande!? Här är det inte fråga om ”tro” utan kalla fakta. Uttrycket aktiv eller passiv eutanasi har ingen skillnad. Eutanasi är dödshjälpen för en person som har bett om det, oavsett orsaken. Ingen har rätt att neka honom det. Tyvärr kan situationen vara sådan att personen är inkapabel att utföra det själv. För hjälpen skall ingen skuldsättas. Människan har rätt att bestämma över sitt liv, ingen annan. Om jag inte tilläts den hjälp som jag i min stora nöd ber om, är det det mest obarmhärtiga jag kan tänka mig. Det finns ingenting att diskutera, eutanasi måste tillåtas.

KURT SALVÉN
Esbo

DU SOM KÖR MYCKET:

Hos oss kan du tanka Din bil med förmånlig och ren biogas för under 30€/gång och köra ca 500 km/tank.

Samtidigt gör Du gott för naturen!
VILKEN HÄRLIG KÄNSLA ATT FÅ TANKA FÖRMÅNLIG BIOGAS!

Jeppo Biogas Ab
Jepuan Biokaasu Oy

Energi och växtkraft Energiäa ja kasvuvoimaa

Västra Jeppovägen 288 (längs med Riksväg 19).
www.jeppobiogas.fi

Visste du att...

du kan lämna in din hyres- och andra familjeannonser via webben?

När du lämnar in via webben sparar du också serviceavgiften på 5 euro.

JULKONSERT
MED LYRAN & AKADEMIEN
14.12 & 16.12.2016
Biljetter 25 / 15 €
vid dörren och lippu.fi

Prepkurs inför äktenskap
Om kärlekspråket, kommunikation, att lösa konflikter.
Tips! Ge i julkapp, förlovnings- el. bröllopspresent!
5-7.1.2017 vid Merilä lägergård för par i vigseltankar och nyvilda.
Kursavgift 70 €, mat 100 €, logi 80 € per par. Anmäl före 29.12 tfn 040-3100440, lena.sandberg@ev.fi
info: www.pedersoreforsamling.fi
Arrangörer: Pedersöre prosteri, Jakobstads sv. & Pedersöre församlingar, Svenska studiecentralen

Uttag polkua - Mera fart i livet

Rör på dig även på vintern med en äkta inhemska

ESLA sparkstötting
- ihopfällbar
- flera storlekar

ESLA sparkcykel
- stadig och trygg
- säkerhetstestad (CE-märkt)

Tillverkad i Finland av E.S. Lahtinen Oy, Seinäjoki, p. (06) 4299 400, esla@esla.fi
Fråga efter närmaste återförsäljare av ESLA hjälpmedel för rörelse och funktion. Mera information www.esla.fi

OPINION INFORMATION

Skicka insändaren till:

Kyrkpressen/opinion
Sandvikskajen 13, 00180 Helsingfors
E-post: redaktionen@kyrkpressen.fi

Insändare måste förses med skribentens namn samt för redaktionens bruk även adress och telefonnummer. Anonyma inlägg accepteras endast i undantagsfall.

Standardlängden för de kortare insändarna är 1 200 tecken. Redaktionen förbehåller sig rätten att förkorta insändarna. Insänd text returneras inte.

Radbytet är en längre insändartext med bildbyline som rymmer 2 000 tecken. Vill du skriva ett Radbyte bör du kontakta redaktionen på förhand.

MOTIVERA KURSEN

”Samhällsutvecklingen är inte ett teologiskt argument.”

Joel Halldorf på ledarplats i tidningen Dagen om att kyrkan måste kunna motivera sina kursändringar teologiskt.

SORG HUR GÖR MAN?

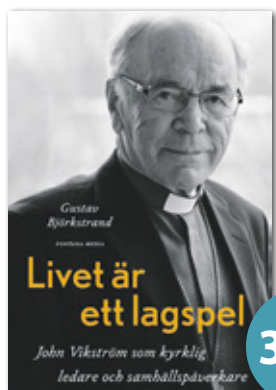
Famlar efter riter för döden

”Vi anhöriga famlar runt efter rutiner som vi kan klamra oss fast vid för att hantera sorgen. [...] Vad gör man när riterna har fallit i glömska? Vi postmoderna agnostiker och

vilsna, urbana själar söker efter fasta punkter för att inte gå under då döden gästar oss. [...] Jag överväger att köpa ett svart sorgeband till kavajslaget men låter bli.”

Mikael Sjövall
i tidningen Östra Nyland

Hitta julklappar här!

35⁵⁰

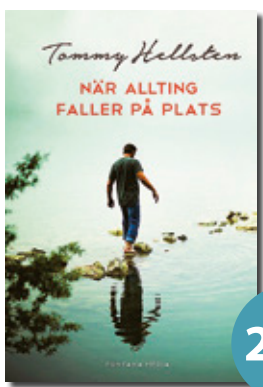
Gustav Björkstrand

Livet är ett lagspel

John Vikström som kyrklig ledare och samhällspåverkare

En biografi om en orädd biskop. Ärkebiskop emeritus John Vikström är brett respekterad för sin etiska hållning och sitt samhällsengagemang. Det här är ett digert personporträtt om hans 28 år som kyrklig ledare.

Fontana Media, inb.

28⁹⁰

Tommy Hellsten

När allting faller på plats

När Tommy Hellsten som femtonåring börjar sin andliga resa vet han inte att det ska bli en femtio år lång färd, och att målet hela tiden låg närmare än han trott. Att allt var en hemresa – till sig själv. En bok om att finna mening, för den som letar och för den som inte visste att det fanns någon.

Fontana Media, inb.

22⁹⁰

Amanda Audas-Kass

Till alla goda människor och vanliga dödliga

Den omtyckta bloggaren Amanda Audas-Kass har utkommit med ny-skrivet material i bokform. Insiktsfulla funderingar om tillvaron när den är alldeles vanlig eller när den rör vid vårt innersta. Läs om städdiver, gudstro, trötthet, okvlig kärlek och identitetskriser.

Fontana Media, hft.

28⁹⁰

Tomas Sjödin

Den som hittar sin plats tar ingen annans

Hur hittar man sin plats? Hur vet man att man hamnat rätt? Tomas Sjödin tar hjälp av sin förebild och tvillingsjäl Tomas Tvivlaren och låter oss följa med på en resa. En hoppfull berättelse om tvivel och övertygelser, att gå fast man inte vågar och att leta efter sitt livs "ja".

Fontana Media, inb.

15⁹⁰

Patrik Hagman

Söndagsskola för vuxna

Vad är kristen tro bra till? På vilket sätt är ett kristet liv annorlunda än ett icke-kristet? Söndagsskola för vuxna söker svar genom att ta avstamp i bönen Fader vår och i en helt vanlig vardag. Patrik Hagman riktar sig i boken till alla vuxna som känner att det är dags att ta reda på mera om kristendomen. Ingen katederundervisning utlovas.

Fontana Media, Hft.

Anna-Kaisa Inkala
och Jyri Komulainen (red.)

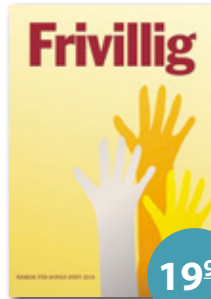
Nåd för nya världar

År 2017 har det gått 500 år sedan Luther spikade upp sina teser på dörren till kyrkan i Wittenberg. Nåd för nya världar är ett rikt och lättillgängligt faktapakett om den lutherska traditionens rötter och nuläge. Var står vi, och vad kan den lutherska tron tillföra vår globaliserade värld?

Fontana Media, hft.

25⁰⁰

19⁹⁰

Frivillig

– Årsbok för Borgå stift 2016

Hur bygger vi kyrka tillsammans? Vilken är medlemmarnas plats i bygget? Årsbok för Borgå stift 2016 har temat "Frivillig". Stiftskrönika för året som gått samt kontaktppgifter till församlingar och organisationer ingår.

Fontana Media, hft.

Dagens Lösen 2017

Dagens Lösen är världens mest spridda andaktsbok. Här finns bibelord och en kort psalmvers, dikt eller reflektion för årets alla dagar.

13⁵⁰

Årskalendern Ecclesia 2017

En behändig fickkalender med kyrkoårets alla högtider och bibeltexter.

Fontana Media, ringpärm.

9⁵⁰

Bokhandel för en dag!

Julklappshandla hos Fontana Media!

Måndagen 12 december kl. 12–18
Sandvikskajen 13, vån. 1 i Helsingfors

Fontana Media dukar upp barnböcker,
andakt, fakta och mycket mer!

Åsa Nordström på Fontana Media och Kalle Sällström från Församlingsförbundet välkomnar er alla till en dag med böcker, mingel och julstämning.

Församlingsförbundet
bjuder på dadelkaka och
blåbärsglög.
Varmt välkomna!

